

До 60-річчя МИХАЙЛА МИКОЛАЙОВИЧА ТАРАНА

18 жовтня 2008 р. виповнюється 60 років відомому українському вченому-мінералогу, знаному в світі фахівцю в галузі фізики мінералів, доктору геолого-мінералогічних наук Михайлові Миколайовичу Тарану.

Майбутній дослідник народився у с. Савинці Балаклійського р-ну Харківської обл. у родині вчителя історії місцевої школи Миколи Михайловича та медичної сестри селищної лікарні Наталі Петрівни Таранів. По закінченні школи Михайло став на нелегкий самостійний шлях. Він працював у Донецькому фізико-технічному інституті у відділі електронних властивостей твердого тіла, одночасно навчаючись у Донецькому державному університеті, який успішно закінчив у 1972 р., одержавши фах фізика.

Потім — навчання в аспірантурі

Інституту геохімії та фізики мінералів АН УРСР (нині — Інститут геохімії, мінералогії та рудоутворення ім. М. П. Семененка НАН України) у відділі оптичної спектроскопії під науковим керівництвом доктора геолого-мінералогічних наук О. М. Платонова, засновника української наукової школи з цього напрямку фізики мінералів. Саме тоді сформувалися основні наукові інтереси Михайла Миколайовича, пов'язані з вивченням природи оптичних спектрів поглинання та забарвлення мінералів, виявлення залежності їх від особливостей структури, хімічного складу, умов утворення та післякристалізаційної історії. Разом з колегами М. М. Таран розробляє методіку колориметричних досліджень мінералів й плідно застосовує цей підхід до вивчення коштовного каміння. У 1979 р. стає кандидатом геолого-мінералогічних наук.

У той же час розкрився також інженерно-конструкторський талант молодого дослідника. Вчений багато зусиль спрямовував на конструювання експериментальних мікроспектрометричних приладів, що відзначалися високою чутливістю і роздільною здатністю, необхідними для досліджень електронних спектрів мінералів. Створені ним спектрометри і досі за деякими технічними характеристиками не поступаються сучасним серійним приладам, дозволяючи виконувати унікальні дослідження оптичних спектрів поглинання, відбиття та розсіювання мікроскопічних кристалів. Робота по створенню необхідного обладнання для виконання нових наукових задач не припиняється і понині.

У 1994 р. М. М. Таран захищає докторську дисертацію, присвячену вивченню залежності оптичних спектрів

іонів перехідних металів в мінералах від тиску й температури. Ці дослідження, що вимагають ювелірної точності під час виконання складних експериментів, стали можливими завдяки поєднанню ґрунтовної теоретичної підготовки та ерудиції вченого-мінералога з інтуїцією і талантом фізика-експериментатора. Результати цієї роботи мають важливе значення щодо поглиблення існуючих уявлень про процеси, що відбуваються в глибинних зонах Землі. Робота в цьому напрямку плідно продовжується і нині.

Сьогодні коло наукових інтересів Михайла Миколайовича охоплює спектроскопічні дослідження типоморфних особливостей породотворювальних мінералів, які є наслідком багатьох важливих геологічних процесів. У співавторстві з О. М. Платоновим, В. М. Хоменком, С. С. Мацюком вчений працює над розробкою теоретичних питань взаємозв'язку між оптично активними центрами в мінералах і еволюцією мінеральної речовини.

Михайло Миколайович — автор більш-ше 150 наукових праць, серед яких три монографії. Він є авторитетним спеціалістом в галузі оптичної спектроскопії мінералів, знаним не лише в Україні, але й далеко за її межами. М. М. Таран стажувався в Інституті мінералогії та кристалографії Технічного університету Берліна (ФРГ), а також

у Відділенні наук про Землю та планет Сонячної системи у Каліфорнійському технічному інституті (США), підтримує багаторічні наукові контакти з колегами із різних куточків світу, активно друкується в зарубіжних наукових журналах, постійно бере участь у міжнародних і вітчизняних наукових з'їздах, конференціях, нарадах.

Вся наукова, науково-організаційна і громадська діяльність ювіляра пов'язана з Інститутом геохімії, мінералогії та рудоутворення ім. М. П. Семененка НАН України, де він пройшов шлях від аспіранта до завідувача відділом оптичної спектроскопії і люмінесценції мінералів. М. М. Таран працював ученим секретарем Інституту, був головою ради молодих вчених і спеціалістів, головою профспілкового комітету Інституту, він є членом редколегії журналу "Записки Українського мінералогічного товариства". Протягом декількох років був членом експертної комісії при ВАК України.

Шостий десяток років Михайло Миколайович зустрічає у повному розквіті творчих сил, сповнений планів щодо подальшої наукової діяльності в області оптичної спектроскопії мінеральної речовини. Його колеги, співробітники, редколегія та редакція "Мінералогічного журналу" сердечно вітають Михайла Миколайовича Тарана з ювілеєм, зичать доброго здоров'я, нових здобутків у його ефективній науковій і суспільній діяльності.